

MEDIA INFORMATION USED BY TEACHERS IN SCHOOL ACTIVITIES

LILIYA LOZANOVA

SENIOR ASSISTANT PHD
AT DEPARTMENT OF PEDAGOGY AND EDUCATION MANAGEMENT
AT KONSTANTIN PRES LAVSKY – UNIVERSITY OF SHUMEN

BULGARIA

LLOZANOVA72@ABV.BG

ABSTRACT: MODERN MASS MEDIA INFLUENCE ALL ASPECTS OF PUBLIC LIFE INCLUDING EDUCATION. IN THIS CONTEXT, THE INFORMATION DISSEMINATED BY THEM, IS USED ALSO WITH EDUCATIONAL PURPOSE AND FOCUS BY BOTH TEACHERS AND STUDENTS. THE PRESENT ARTICLE PRESENTS RESULTS FROM A STUDY CONDUCTED IN OCTOBER 2015 WITH 326 TEACHERS: 276 WOMEN AND 50 MEN. THEY WORK IN PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS IN THE REGIONS OF SHUMEN AND VELIKO TARNOVO. THE MAIN PURPOSE OF THE STUDY IS TO DETERMINE WHETHER TEACHERS USE MEDIA INFORMATION (INCL. INTERNET, NEWSPAPERS, TELEVISION, RADIO, ONLINE SITES, ETC.) WHILE TEACHING THEIR LESSONS.

KEYWORDS: MEDIA, EDUCATION, SCHOOLS, MEDIA INFORMATION, AUDIENCE, LOCAL IT COMMUNITIES

Съвременните средства за масова информация оказват влияние върху всички сфери на обществени живот, включително и върху образованието. В тях непрекъснато се акумулират и разпространяват огромни информационни ресурси, като съхраняват и познания за достиженията на човешката мисъл във всички научни направления. В ерата на Интернет, в съчетание с бързоразвиващите се технологии, медиите имат глобално въздействие в световен мащаб, както и всепроникващо въздействие в битието на всеки отделен индивид.

В този смисъл, разпространяваната от тях информация се ползва и с образователна цел и насоченост, както от педагози, така и от ученици. Медиите промениха основната парадигма на обучението и самообучението, тъй като всеки има неограничен и лесен достъп до информация, с която се дообогатяват и разширяват знанията по всякаква тематика.

В настоящата статия се представят резултати от изследване проведено през октомври 2015 г. сред 326 учители, които работят в начален, гимназиален и прогимназиален етап на образование, от които 276 жени и 50 мъже. Те работят в основни и средни общообразователни училища в Шуменска и Великотърновска области. Основната цел на проучването е да установи дали педагозите използват медийна информация (вкл. от интернет изданията на вестници, телевизии, радиа, онлайн сайтове и др.) при провеждането на своите уроци.

В тази връзка, са представени определения за основни понятия като средства за масова информация, информация, медийна информация.

В научната теория, понятията *средства за масова информация, средства за масова комуникация, средства за масово осведомяване, масмедии* и по-краткия и популярен вариант *медии*, се използват като идентични.

Словосъчетанието **средства за масова информация** има латински корен *informo*, като в немския и френския език се ползва *information*. Означава средство за съобщение, което дава сведение за някакво положение или някаква дейност на множество, маса от хора (от лат. *massa* – „голямо количество материя, субстанция“) [3].

Средство за масова комуникация (от англ. *mass communication*) означава средство за систематическо разпространяване на съобщения (чрез печата, радиото, телевизията, звуко- и видеозаписите) сред многочислени и разпръснати аудитории с цел утвърждаване на различни ценности и оказване на идеологическо, икономическо, политическо, организационно въздействие на оценките, мненията и поведението на хората [3].

Средство за масово осведомяване – в онлайн речник е обяснено кратко като „печат, радио, телевизия, което задоволява потребностите от информация“ [2].

Много от специалистите използват понятието масмедия, защото коренът е от лат. език – *medium*, което се превежда не само като „средство“, но се влага и смисъл на „свръзка“, което описва една от основните характеристики на медиите. Тяхна съществена характеристика е връзката с аудиторията, която е разпръсната и многобройна. Определението на масмедия е почти идентично с предходното – то включва всяко средство за разпространение на информация: радиото, телевизията, пресата, рекламата.

Д. Пейчева, смята че „съвременните медии, обвързани с Интернет, функционират в принципно нов тип времеви и пространствени измерения като се отличават с мигновено близко действие, интерактивност и комплексност. Тези нови по характер медии, които представляват микс от писмени, аудиовизуални и виртуални продукти, функциониращи като единно цяло предизвикват революционни промени в системата на културата“ [4].

Възгледите на авторката предлагат нов поглед на основите на масмедийната теория и теорията за междуличностната комуникация. Така общуването чрез медиите се трансформира в разновидност на междуличностната и групова комуникация.

Медийният експерт М. Попова интерпретира възгледите на У. Бек за особеностите на масовите комуникации: „съвременните медии изграждат „компактно във времево отношение земно кълбо“ като резултат от навързването на отделните времеви отрязъци със събития от различни региони с различно значение в цялостна времева ос. Така се създава усещане за едновременност на неедновременните събития и се усилва зависимостта между локалните и интернационални общности в процеса на глобализация – чрез общите символни форми медиите формират своеобразна въображаема близост между индивидите, чиято персоналност е вградена в медийно поддържания транснационален живот“ [7].

Терминът информация е сред базовите понятия, които имат отношение към масовата комуникация и произлиза от латинската дума *information* и означава „сведение“. В повечето електронни речници понятието „**информация**“ е определено като „обмен на сведения между индивидите“, „съобщение, сведение за нещо“ [7].

В отделните научни направления различни подходи при определяне на това базово понятие.

С популярност се ползва възгледът на американският теоретик по комуникационни науки У. Шрам, според което „информация е всяко съдържание, което намалява несигурността на броя на алтернативните възможности в дадена ситуация. Тя

може да включва чувства. Може да включва факти, мнение, напътствия и убеждения “ [8]

Според Р. Александрова в специализирания речник по информатика от 1975 г., издаден в Москва на 13 езика, има повече от 160 понятия, произлезли от първообраза на латинската дума – “information”. Авторката достига до обобщението, че според съвременното разбиране „познанието вече не означава натрупаните книги и битове информация в материален и веществен вид, а конкретното постижение на еволюцията (нейният невидим свят и видимото му проявление) в един конкретен момент. Както и вечно съществуващото ниво на плановете, идеите за следващи и предишни моменти, т.е. всичко заложено в първичното информационно поле.” [1]

Изследователят Р. Маринов търси вътрешния смисъл на понятието и според него „информацията се разбира и като основна причина за поява на различия между фиксирани и утвърдени вярвания. Ценността на информацията се измерва и от различията между очакванията за ползите от решения, взети без информация и очакваните ползи за най-добрия избор от решения, направени при получаване и анализ на информация.” [5] .

Други учени като Таги и Сутклиф интерпретират информацията по следния начин: „информацията е неосезаема величина, която зависи от концептуализацията и разбиране на човешкото съществуване” [5].

Друго важно понятие е журналистическата (медийната) информация. Според М. Попова „ журналистическата информация е сред централните категории на журналистиката. Нейното разбиране изисква съчетаването ѝ с категориите на журналиста, медията и аудиторията. Информацията сама по себе си е общодостъпна, но журналистическата ѝ обработка определя важното социално значение, което медиите и журналистиката и медиите имат за обществото” [6].

Според авторката журналистическата информация също може да бъде типологизирана като политическа, социална, икономическа, културна, спортна, международна информация, лайфстайл и развлекателна информация [6].

В проведеното изследване сред учители, няма изискване реципиентите да посочват откъде ползват източник на медийна информация - дали от вестник, списание, радио, телевизия, от техните онлайн версии или от интернет базирани сайтове, блогове и др.

Проучването е насочено към установяване на факта дали преподавателите използват медийно съдържание като допълнителна информация и за да обогатят знанията на обучаемите, да предизвикат интерес към преподаваната учебна тематика и др. Реципиентите попълват стандартизирана анкета, като тук са обработени техните мнения на следния въпрос:

1. Използвате ли медийна информация (вкл. от интернет изданията на вестници, телевизии, радиа, он-лайн сайтове и др.) при провеждането на своите уроци? Те имат възможност да изберат три варианта на отговори –положителен „да”, отрицателен „не” и „ не мога да отговоря”.

Чрез обработените резултати се проверява предположението, че по-младите преподаватели – на възраст до 35 г., са по-склонни да използват възможностите на дигиталните медии с цел разнообразяване на учебните часове.

Другата хипотеза е, учителите от по-малките населени места (в случая Павликени, Стражица, Елена) не използват толкова активно медийната информация в

учебния процес, поради липса на адекватна материална база за прилагане на новите технологии.

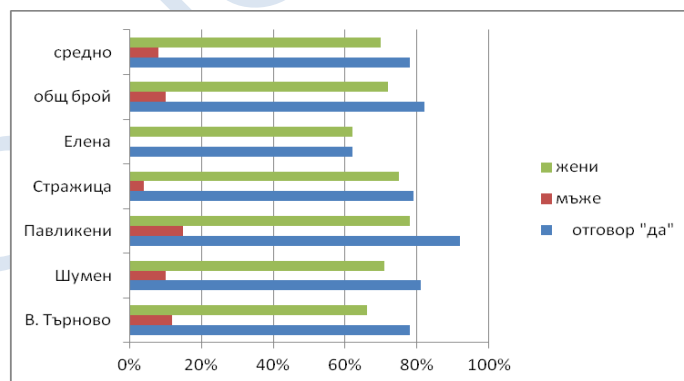
Отговорите са разгледани и в друг аспект - в зависимост от това къде анкетираните работят - в начален или в гимназиален и прогимназиален етап, като се търсят различия по отношение на употребата на медийната информация. Предполага се, че тя се използва в по-голяма степен от преподавателите, които преподават в гимназиален и прогимназиален етап на обучение, поради това, че учениците са по-големи и могат да осмислят медийните послания.

От анкетираните 326 преподаватели, само 49 са на възраст до 35 г., като са разпределени по следния начин – от В. Търново са 15 (5 мъже, 10 жени); Шумен -12 (2 мъже, 10 жени); Павликени -17 (5 мъже, 12 жени); Стражица - 4 (2 мъже, 2 жени) и Елена -1 (жена).

Реципиентите са учители от 4 великотърновски училища - СОУ "Вела Благоева", ОУ"П. Р. Славейков", ОУ" Димитър Благоев"- В. Търново; ОУ" Димитър Благоев"- В. Търново. В Шумен изследването е проведено сред учители от три училища - СОУ "Сава Доброплодни", СОУ "Йоан Екзарх Български" и Професионална гимназия по икономика (ПГИ).

В Павликени изследването е осъществено в ОУ "Св. Климент Охридски" и СОУ "Бачо Киро" ; в Стражица – в СОУ"Ангел Каралийчев", а в Елена – в СОУ"Иван Момчилов".

Получените данни сочат, че 82% от всички анкетирани в петте града посочват, че използват медийна информация при представяне на уроците по дисциплините, които преподават. Най-активно използват медийни източници учителите от Павликени -92%, висок процент са преподавателите, които допълват знанията на учениците с медийна информация от Шумен – 81% и Стражица- 79%, както и от В. Търново -78%. Най-нисък е процента на учители, ползващи медийна информация от Елена – 62%, но това са повече от половината преподаватели съответното училище.

Диаграма 1.

Процент на положителните отговори в училищата от петте града.

Данните не установяват различие по отношение на признака „голям град- малък град”, към който се причисляват В. Търново и Шумен, и „по-малък град” (Павликени, Стражица, Елена), понеже получените резултати са сравнително близки за първите четири града. Водещата позиция на двете училища в Павликени насочват към предположението, че почти всички учители търсят допълнителна информация по

темите, които преподават. При останалите 8 % естеството на преподаваните предмети не изисква непрекъснато актуализиране и обогатяване на преподаваната информация, както е по физическо възпитание, труд и техника и др.

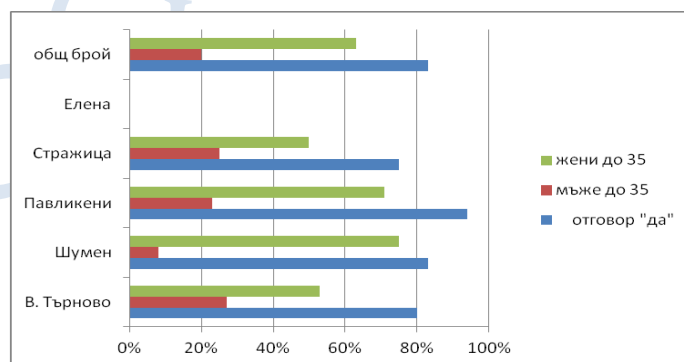
Средният процент на анкетираните, използващи допълнителни данни от средствата за масова информация, са 78%, като 70% са жени и 8% са мъже. Тези данни доказват стремежа на преподавателите да предлагат на учениците допълнителна и актуална информация по водените от тях учебни дисциплини.

Общо 15% (3% мъже, 12 % жени) от всички анкетираните са отговорили отрицателно на въпроса, че не ползват медийна информация в учебните часове. Отговорът „не мога да отговоря” са избрали само 3% от респондентите, като 2% са жени, а 1 % са мъже.

Интерес представляват изборите на младите учители, които са на възраст до 35 г. включително, като общият им брой е около една шеста от всички анкетираните -49.

Получените данни сочат, че общо 83% от всички млади учители използват медийна информация при провеждане на уроците си, като 63% от тях са жени, а 20 % са мъже. Резултатът е близък до средната стойност от отговорите на този въпрос на всички участници в анкетиранието. По отношение на признаците „голям и малък град” също не се отчитат никакви съществени различия в обработените данни.

Максимален процент – 94% от младите учители в Павликени ползват медийна информация, като с те са с 11-14 % повече от броя на младите учители във В. Търново и Шумен, прилагачи данни от медиите – съответно 80% и 83%. В Стражица 75% от младите преподаватели обогатяват уроците си с информация от средствата за масова комуникация. Обясним е получения 0% отговори на този въпрос в Елена, където работи само 1 учител на възраст до 35 г. По-активни потребители на медийна информация са съответно жените, чийто брой многократно превишава броя на мъжете във всяко от училищата. Във В. Търново 53% от младите преподаватели жени са отговорили утвърдително на въпроса, докато мъжете са 27%. В Шумен съотношението в положителните отговори на двата пола е съответно 75% за нежния пол и 8% - за силния, в Павликени данните са съответно 71% и 23%, в Стражица са 50% и 25%, а в Елена са 0%.

Диаграма 2.

Представяне на процента учители на възраст до 35 г., отговорили положително на въпроса.

Само 17% от младите преподаватели са заявили, че не използват медийни текстове за обогатяване на уроците си, като 11% са жени, а 6% са мъже. Избралите този отговор са основно от Елена, Стражица и В.Търново.

По отношение на признака – „начален етап” спрямо „гимназиален и прогимназиален етап” на обучение, се установява различие в получените данни. Двойно повече са гимназиалните и прогимназиалните учители (общо 57%) в сравнение с началните учители, които са заявили, че ползват медийна информация (25%). В двата етапа на обучение жените са многократно повече от мъжете. В прогимназиален и гимназиален етап учителите, които ползват информация от СМИ са 46%, а мъжете са само 11%. В начален етап разликата по пол е още по-голяма поради минималния брой работещи в начален етап мъже – 24% спрямо 1%.

Най-висок е процента преподаватели от по-горен етап, които ползват медийна информация от Шумен и Павликени – съответно 20% и 21 %.

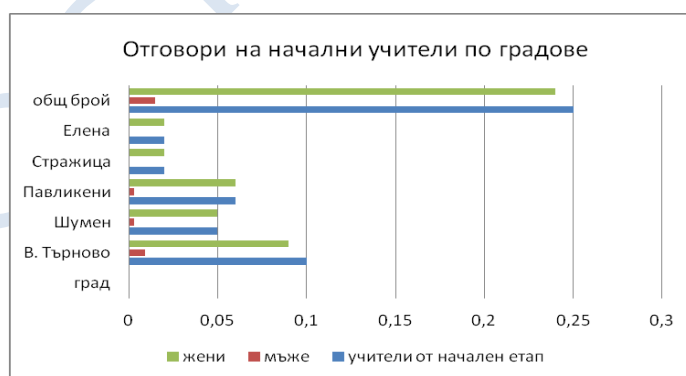

Диаграма 3.

Отговори на учители от гимназиален и прогимназиален етап от петте града.

Началните и прогимназиалните учители от В. Търново, които са отговорили положително на въпроса са съответно 10% и 9%. с близка и са 2 пъти по-малко от горепосочените градове –

Най-нисък процент са отговорите на работещите в двата етапа на обучение в Стражица и Елена – съответно 3% и 4% (прогимназиален и гимназиален етап) и 2% и 2% (начален).

Диаграма 4.

Отговори на началните учители от петте града.

Една от причините за получените резултати е, че броят на учителите от гимназиален и прогимназиален етап е 219, а от начален етап е двойно по-малко -107. Може да се допусне и факта, че учениците от по-горен етап на обучение могат да осмислят по-пълноценно актуалните данни от медиите.

Изводи:

Проведеното проучване сред преподаватели от пет града от областите В. Търново и Шумен установява, че висок процент – 82% от анкетираните 326 души ползват актуални данни от медиите при преподаването на нови знания в учебните часове. Изследването не установява разлики в мненията на респондентите по двата признака – „голям и малък град“ и по възрастов признак. Въпреки, че младите учители до 35 годишна възраст в петте училища са само 49, те активно използват информация от средствата за масово комуникация, наравно с колегите им с по-дълъг педагогически стаж. Двойно по-високия интерес и употреба на медийната информация от учителите от гимназиален и прогимназиален етап в сравнение с колегите им от начален етап, се дължи на възрастовите особености на учениците и възможностите им да осмислят медийни съобщения.

Проведеното изследване доказва, че влиянието на медиите, което се простира във всички области на живота, обхваща и образованието. Съвременният подход към средствата за масова информация е насочен към използването на техния огромен потенциал и необятни информационни ресурси в полза на образованието на подрастващото поколение.

REFERENCES

1. **Aleksandrova, R.:** Promyanata v paradigmatata na dumana informatshiya, “Bulgarska nauka”, <http://nauka.bg>
2. Bulgarski tulkoven rechnik, <http://www.t-rechnik.info>
3. **Dimitrov, L., 2005:** Teoriya na vuzpitanieto., Sofia, 2005
4. **Dulov, V., 2012:** Za knigata “Medializiranata realnost”. – Problemi na postmodernost. Т. II, br. 1, 2012.
5. **Marinov, R., 2011:** Informatshionniyat domeyn – predizvikatelstva, praktiki i problemi . Godishnik na Nov Bulgarski universitet, 2011, http://ebox.nbu.bg/mascom12/view_lesson.php?id=9
6. **Popova, M., 2012:** Zhurnalisticheska teoriya, Sofia, 2012, s. 160
7. **Popova, M., 2004:** Medien protshes i virtualna sreda. Onlayn mediate v Bulgaria. – Elektronno spisanie LiterNet, 21.11.2004, № 11 (60).
8. **Shram, U., 1992:** Kharakter na komunikaciyata mezhdu khorata. Komunikatshiyata. Sofia, 1992, s. 28